

TERSİNE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ VEREN ÖZEL EĞİTİM VE OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF SPECIAL EDUCATION AND PRESCHOOL TEACHERS PROVIDING
REVERSE INCLUSION EDUCATION

Zülbiye ÖZKAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, zulbiyeozkan@gmail.com,
https://orcid.org/0009-0000-8608-7693

Doç. Dr. Vedat BAYRAKTAR

Gazi Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, vbayraktar@gazi.edu.tr,
https://orcid.org/0000-0003-1076-4736

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, tersine kaynaştırma eğitimi veren özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması” modelinde planlanmıştır. Araştırmanın örnekleme amaçsal örnekleme tekniklerinden “ölçüt örnekleme” ile seçilen Ankara ili Altındağ ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak tersine kaynaştırma eğitimi veren bir okul öncesi eğitim kurumunda görev yapmakta olan 8 özel eğitim ve 8 okul öncesi öğretmeninden oluşturmaktadır. Araştırmada literatür taraması doğrultusunda hazırlanan ve uzman görüşüne sunulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda 11 soru yer almakta, sorulardan bir tanesi katılımcıların demografik özellikleriyle, 10 tanesi ise tersine kaynaştırma eğitimiyle ilişkilidir. Öğretmenlerin tersine kaynaştırma eğitimi hakkında görüşlerini almak amacıyla yapılan mülakat tekniği kullanılmış olup yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Yapılan içerik analizi sonucunda tema ve bu temalarla ilişkili alt temalar oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun tersine kaynaştırma eğitimi hakkında mesleklerine başladıktan sonra herhangi bir hizmet içi eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler genel olarak lisans eğitimi döneminde aldıkları bilgiler doğrultusunda bu eğitimi sürdürdüklerini belirtmiştir. Bu doğrultuda öğretmenler, tersine kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirirken genel olarak yayın takibi, işbirliği, deneyim, tersine kaynaştırma uygulamalarının takibi, eksik olunan konunun tespit edilmesi gibi yöntemleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler aynı zamanda tersine kaynaştırma sınıflarında çocuk-öğretmen ve çocuk-çocuk iletişimde farklı yöntemler kullanarak çocukların iletişim süreçlerini destekledikleri, öğrencilerin farklı öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli yöntemler kullandıklarını, günlük planlarda tersine kaynaştırma uygulamaları için esneklikte bulduklarını, geri bildirim süreçlerini etkin bir şekilde kullandıkları, aileler ile sürekli olarak iletişim halinde olduklarını; tersine kaynaştırma yaklaşımını benimsemelerinin temelinde bireysel farklılıklar, fırsat eşitliği, kaynaştırmanın yetersiz kalması gibi nedenlerin etkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin hepsi tersine kaynaştırma uygulamalarının ülke genelinde yaygınlaştırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tersine kaynaştırma, okul öncesi, özel eğitim

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the opinions of special education and preschool teachers who provide reverse inclusive education about reverse inclusive education. In the research, it was planned in the ‘case study’ model, one of the qualitative research patterns.

The sample of the study consisted of 8 special education and 8 pre-school teachers working in a pre-school education institution providing reverse mainstreaming education affiliated to the Ministry of National Education in Altındağ district of Ankara province, which was selected by "criterion sampling", one of the purposive sampling techniques. A semi-structured interview form prepared in line with the literature review and presented to experts was used in the research. The interview form includes 11 questions, one regarding the participants' demographic characteristics and ten related to reverse inclusion education. A semi-structured interview technique was used to obtain teachers' views on reverse inclusion education, and the data obtained from the semi-structured interview form were subjected to content analysis. As a result of the content analysis, themes and sub-themes related to these themes were created. According to the findings obtained, it was determined that the majority of special education and preschool teachers did not receive any in-service training on reverse inclusion education after starting their profession. Teachers generally stated that they continued their education in reverse inclusion based on the information they received during their undergraduate education. In this context, teachers stated that they used methods such as tracking publications, collaboration, experience, monitoring reverse inclusion practices, and identifying missing topics while improving themselves in reverse inclusion education. Teachers also mentioned that they supported students' communication processes in reverse inclusion classrooms by using different methods for child-teacher and child-child communication, used various methods to meet students' different learning needs, demonstrated flexibility in daily plans for reverse inclusion practices, effectively used feedback processes, and maintained continuous communication with families. Teachers stated that the main reasons for adopting the reverse inclusion approach were individual differences, equal opportunities, and the inadequacy of inclusion. In addition, all of the teachers stated that reverse mainstreaming practices should be widespread throughout the country

Keywords: Reverse Inclusion, Preschool, Special Education

1. GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 5., 12., 42., 50., ve 61. maddelerinde de özel gereksinimli bireylerin sağlık, bakımlarının yanı sıra eğitimleri de güvence altına alınmıştır. Yasalara uygun olarak tüm bireylere tanınan eğitim hakkı özel gereksinimli bireylere de tanınmaktadır. Çağdaş eğitim sistemlerin de eğitim bireylerin gereksinimleri doğrultusunda planlanmaktadır. Özel gereksinimli bireylere de diğer bireyler gibi bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerini destekleyecek şekilde eğitim verilmesi gerekmektedir (Uysal, 1995). Bunun için de özel gereksinimli bireyler için en az kısıtlayıcı eğitim ortamları sağlamak önemlidir. Uygun yardımlarla özel gereksinimli bireyler yaşam işlevlerinde ilerlemelerini sağlamak en temel ve çağdaş yaklaşımdır (Eripek, 1996).

Özel gereksinimli çocukların eğitimlerinin temel amaç onların yaşamlarını başkalarına bağımlı olmadan devam edebilmelerini sağlamaktır. Özel gereksinimli çocukların eğitimlerine özel eğitim okullarında devam etmesi fikri 1900'lü yıllardan itibaren yerini yavaş yavaş kaynaştırma uygulamalarına bırakmıştır (Cook ve Friend, 2010; Sucuoğlu ve Kargın, 2010). Artık günümüzde de kabul gören en yaygın görüş kaynaştırma eğitimidir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli çocukların normal eğitim sınıflarında eğitimine devam etmesidir (Broderick, MehtaParekh ve Reid, 2005).

Özel eğitim öğrencilerine yönelik verilen kaynaştırma eğitim uygulamaları farklılık göstermektedir. Kaynaştırma eğitimi, yarı zamanlı kaynaştırma, tam zamanlı kaynaştırma ve tersine kaynaştırma olmak üzere üç çeşit yapılabilmektedir. Özel Eğitim Hizmetleri

Yönetmeliği incelendiğinde tersine kaynaştırma eğitimi ile alakalı herhangi bir tanım yapılmadığı sadece uygulama şeklinin nasıl olacağı belirtilmiştir (Yazıcıoğlu, 2018: 39). Fakat 23. Maddesinde “*Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan özel eğitim okullarında sınıf mevcutları 5’i özel eğitim ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14; diğer kademelerde 15 öğrenci olacak şekilde oluşturulur.*” ifadesi geçmektedir.

Guralnick’in (2001), tersine kaynaştırma modelini, normal gelişim gösteren bir öğrenci grubunun içine, yetersizliği olan çocuklar için özelleştirilmiş bir programa dahil edilerek kaynaştırma programı olarak tanımlamıştır. Bu model, öğrenciler arasında karşılıklı etkileşimi ve dayanışmayı teşvik ederken, her çocuğun özgün ihtiyaçlarına ve yeteneklerine uygun bir öğrenme ortamı sağlamayı amaçlar. Bu yaklaşım, öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini teşvik ederken, her bir öğrencinin potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için bireysel destek ve rehberlik sağlar. Bu şekilde, öğrenme süreci daha kapsayıcı, destekleyici ve zengin bir deneyim haline gelir, her çocuğun başarılı olma şansı artar. Uygulamalara bakıldığında tersine kaynaştırma uygulamalarına çok az yer verildiği görülmektedir. Fakat okul öncesi özel eğitim okullarında diğer kademelere göre oranla daha fazla yer verildiği görülmektedir (Arı, 2015). Tersine kaynaştırma eğitiminin Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin başarılı olabilmesi için, sınıftaki her öğrencinin kendi hızında öğrenebilmesini sağlayan öğretim materyali, öğretim yöntemleri, öğretim hedefleri ve değerlendirme süreçlerinde yapılan öğretimsel uyarılama büyük önem taşır (Sucuoğlu, 2006: 34). Bunu sağlayabilmek içinde öğretmenin bir takım bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir.

Tersine kaynaştırma uygulamalarının görece yeni olması ve bu uygulayıcı konumunda olan öğretmenlerin eğitim sürecine yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve konu hakkında görüşlerinin tespit edilmesi oldukça önemlidir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı tersine kaynaştırma sınıfında görev yapan özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin bu uygulamalar hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir.

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada “*Tersine kaynaştırma eğitimine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?*” sorusunun cevabını bulmak için nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseniyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili bulgular nitel olarak derinlemesine inceleyen bir araştırma yöntemidir. Durum çalışması ise araştırmacının bir veya birkaç durumu derinlemesine incelediği ve bu durumlara bağlı temaları ortaya koyduğu nitel araştırma yaklaşımıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilen Ankara ilinde Altındağ ilçesinde tersine kaynaştırma eğitimi veren 8 özel eğitim ve 8 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 16 öğretmenden oluşmaktadır. Ölçüt örnekleme yöntemi, önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan öğrenme durumlarını anlamaya dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın çalışma grubu tersine kaynaştırma eğitimi veren okul öncesi ve özel eğitim öğretmeni olmak ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak ölçütüne göre oluşturulmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırma tarafından hazırlanmış ve uzman

görüşü doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan görüşme formunda 11 soru yer almaktadır. Bu sorular öğretmenlerin tersine kaynaştırma eğitimi ile ilişkili görüşlerini bildirmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan içerik analizi tercih edilmiştir. İçerik analizi doğrultusunda katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplar tema ve alt temalara ayrılarak tablolaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri cevaplar doğrultusunda yapılan içerik analizine ve bulgulara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Öğretmenlerin tersine kaynaştırma eğitimi alma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 1 ve Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 1. Özel Eğitim Öğretmenlerinin Tersine Kaynaştırma Eğitimi Alıp Almama Durumlarının Sayı Ve Yüzdeleri

	n	%
Evet	2	25
Hayır	6	75
<i>Toplam</i>	8	100

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinden 2'si tersine kaynaştırma eğitimi alırken 6'sı bu konuda herhangi bir eğitim almadıkları sadece lisans eğitimi döneminde tersine kaynaştırma konusunda eğitim aldıklarını ifade etmişlerdir.

K1: Eğitim aldım, güncellenmesi ve tekrar edilmesi gerekmektedir.

K2: Üniversitede almış olduğum derslerim mevcut, bunlar yeterli.

K3: Evet, Tersine kaynaştırma eğitimi ile ilgili eğitimleri yetersiz buluyorum.

K4: Almadım

K5: Özel eğitim öğretmenliği okuduğum derslerde ve daha sonra aldığım eğitimlerde de yer verildi fakat yüzeysel olduğunu düşünüyorum. Daha detaylı ve yaygınlaştırılmaya yönelik eğitimler artırılmalı.

K6: Herhangi bir eğitim almadım.

K7: Üniversitede konu olarak değinilmişti

K8: Tersine kaynaştırma eğitimine yönelik herhangi bir eğitim almadım.

Tablo 2. Okul öncesi öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi alıp almama durumlarının sayı ve yüzdeleri

	n	%
Evet	1	14,5
Hayır	7	87,5
<i>Toplam</i>	8	100

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinden 1'i tersine kaynaştırma eğitimi alırken 7'si bu konuda herhangi bir eğitim almadıkları ifade etmişlerdir.

K9: Eğitim aldım, güncellenmesi ve tekrarı gerekmektedir.

K10: Almadım.

K11: Almadım.

K12: Almadım.

K13: Özel eğitim seminerleri

K14: Almadım.

K15: Almadım.

K16: Tersine kaynaştırma çatısı altında herhangi bir eğitim almadım fakat bu uygulamanın içinde geçtiği özel eğitim seminerleri aldım. Bunun dışında birçok platformda bu uygulamanın önemini içeren çalıştay ve kongreye katıldım.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde genel olarak öğretmenlerin tersine kaynaştırma alanında üniversite eğitiminden sonra herhangi bir eğitim almadıkları tespit edilmiştir.

1. Tema: Tersine Kaynaştırmada Geliştirme Metotları

Tablo 3. Öğretmenlerin Tersine Kaynaştırma Eğitiminde Geliştirdikleri Metotlara İlişkin Bulgular

	n	%
Yayın Takibi	7	30,4
İşbirliği	5	21,7
Deneyim	3	13,04
Tersine Kaynaştırma Uygulamalarının Takibi	1	4,3
Eksik Olunan Konunun Tespiti	2	8,6
İhtiyaç Sahiplerini Tanıma	1	4,3
Lisans Dönemi Alınan Eğitim	1	4,3
Güncel Kaynak Takibi	1	4,3
Gözlem	2	8,6
Toplam	23	100

Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirmek için izledikleri yol ve stratejiler; yayın takibi, işbirliği, deneyim, tersine kaynaştırma uygulamalarının takibi, eksik olunan konunun tespiti olarak sıralanmaktadır. Özel eğitim öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Konuya yönelik siteler, kitaplar, meslektaşlarla ve diğer meslek grupları ile bilgi alış veriş.

K2: Alanda çalışarak en güzel öğrenme yönlerinin deneyim olduğu kanaatindeyim. Ayrıca arkadaşlarımdan fikir alış veriş yapıyorum.

K3: Okul öncesi öğretmenleri ile ortak hareket ederek, Rehberlik servisi ile ortak hareket ederek.

K4: Tersine kaynaştırma ile ilgili okula geldiğim zaman gözlem yaptım. Konu ile ilgili tezleri(ki çok değil)okudum. Yapılan 1,2 makale var onları okudum. Aynı zamanda İÇEM deki tersine kaynaştırma uygulamasını yakından takip etme fırsatım var.

K5: Meslek hayatımın çoğunu tersine kaynaştırmada çalışarak geçirim, tecrübelerim çok önemli olduğunu düşünüyorum. Sınıf içerisinde çalıştığım okul öncesi öğretmenleri ile fikir alış verişi yaparak geliştiriyorum.

K6: Deneyimleyerek ve farklı ihtiyaçlardaki çocukların eksiklerini tespit ederek, ihtiyaç doğrultusunda davranış eğitimleri verilerek, sınıf ortamında etkili bir öğrenme ortamı sağlayarak kendimi geliştiriyorum.

K7: Eksiklerimi ve bilmediklerimi tespit edip, alanında uzman eğitimcilerden destek alıyorum, soruyorum, öğreniyorum ve uygulamaya çalışıyorum.

K8: Tersine kaynaştırma eğitimi konusunda tecrübeli öğretmenlerle çalışarak kendimi bu yönde geliştirmeye çalıştım. İnternetteki kaynaklardan yararlandım.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirmek için izledikleri yol ve stratejiler; yayın takibi, ihtiyaç sahiplerini tanıma, deneyim, lisans dönemi alınan eğitim, güncel kaynak takibi, gözlem yapma olarak sıralanmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K9: Konuya yönelik siteler, kitaplar, meslektaşlarla ve konu ile ilgili meslek grupları ile bilgi alışverişi yapıyorum.

K10: Çocukları tanıyarak, geçmiş tecrübelerimden faydalanarak ve internetten değişik aktiviteleri takip ederek.

K11: Rehberlik servisi ile işbirliği kurarak, Özel eğitim öğretmenlerimiz ile hareket ederek ve daha önce sınıfımıza katılan kaynaştırma öğrencilerinden edindiğim deneyimlerden ve üniversite d aldığım özel derslerden.

K12: Yeni çıkan tüm eğitim öğretim yöntem ve teknikleri takip ediyorum. Güncel olmaya çalışıyorum.

K13: Alana yönelik kitap, makale, video vb. çalışmalarla, zümre arkadaşlarımla deneyimlerim.

K14: Bazı kurumlarda gözlem yaparak.

K15: Deneme ve gözlem yoluyla.

K16: Bu alanda maalesef çok fazla veri bulunmamakta var olan tez, makale gibi yayınları okudum. Bunun yanı sıra sosyal platformlardaki birçok paylaşımı takip ediyorum. Özel eğitim öğretmeni ile birlikte aynı sınıfta olmak fikir alışverişini sağlamakta bu da kendimi geliştirmede oldukça etkili oluyor.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde öncelikli olarak özel eğitim öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirmek için yayın takibi, işbirliği, deneyim, tersine kaynaştırma uygulamalarının takibi, eksik olunan konunun tespiti gibi konulara dikkat ettikleri tespit edilirken; okul öncesi öğretmenlerinin bu konuda yayın takibi, ihtiyaç sahiplerini tanıma, deneyim, lisans dönemi alınan eğitim, güncel kaynak takibi, gözlem yapma gibi yöntemler izledikleri tespit edilmiştir. Buradan hareketle her iki öğretmen grubunun da genel olarak benzer bir yol izlediği söylenebilir.

2. Tema: Tersine Kaynaştırma Sınıflarında Çocuk-Öğretmen ve Çocuk-Çocuk İletişimini Güçlendirmek İçin Yapılanlar

Tablo 4. Çocuk-Öğretmen İletişimine İlişkin Bulgular

	n	%
Seviyeye Uygun Programlar Kullanma	2	12,5
Göz Kontağı	1	6,25
Drama Etkinlikleri	1	6,25
Oyun	2	12,5
Akran Eğitimi	3	18,75
İlgi	1	6,25
Rehberlik	1	6,25
Sohbet	1	6,25
Kendilerini İfade Edecekleri Ortamlar Sunma	1	6,25
Hayal Gücünü Artıracak Faaliyetler	1	6,25
Dikkat Çekme Çalışmaları	1	6,25
İletişime Açık Sınıf Ortamı Oluşturma	1	6,25
Toplam	16	100

Tablo 5. Çocuk-Çocuk İletişimine İlişkin Bulgular

	n	%
Grup Etkinlikleri	3	18,75
Yönlendirme	2	12,5
Oyun	3	18,75
Bireysel Farklılıklara Dikkat Çekme	1	6,25
İletişime Açık Sınıf Ortamı Oluşturma	2	12,5
Drama	2	12,5
Seviyeye Uygun Etkinlikler	3	18,75
Toplam	16	100

Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında çocuk-öğretmen iletişimini güçlendirme için yapılanlar; seviyeye uygun programlar kullanma, göz kontağı, drama etkinlikleri, oyun, akran eğitimi, ilgi, rehberlik, sohbet olarak sıralanırken; Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında çocuk-çocuk iletişimini güçlendirme için yapılanlar; grup etkinlikleri, yönlendirme, oyun, bireysel farklılıklara dikkat çekme, iletişime açık sınıf ortamı oluşturma, drama olarak sıralanmaktadır. Özel eğitim öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Çocuk-çocuk etkileşimi için grup etkinliklerine; Öğretmen-çocuk etkileşimi için seviyelerine uygun programda uyarlamalar yapıyorum.

K2: Her bireyin farklılıklarının olduğunu zaman zaman çocuklara ve ailelerine anlatırım. Bunun değerler eğitiminin bir parçası olduğu düşüncesindeyim. Sınıf içerisinde yönlendirmeler, oyunlar yapılır, rehberlik servisi ile işbirliği yapılır.

K3: Çocuk -öğretmen iletişimini güçlendirmek için, göz kontağı ortak ilgi, jest mimikle dikkatini çekme, dramatize, oyunlara daha çok öğrencileri katarak

iletişimlerini güçlendiriyorum. Akran eğitimi destekleyerek serbest oyunlar planlıyoruz.

K4: öğrencilerin bireysel farklılıklarından bahsedip, tüm öğrencilerin birbirlerinin özelliklerini fark etmelerini ve gerekli olduğunda birbirlerine yardımcı olmalarını sağlıyorum. Günlük rutinlere başlarken sohbet saati ile başlıyor, çocukların kendilerini ifade edeceği rahat bir sınıf iklimi yaratıyorum.

K5: Çocuk-Çocuk etkileşimi; Grup etkinlikleri ile çocukların serbest oyun saatlerinde vakit geçirmelerini sağlayarak. Arkadaşlarının engel durumları hakkında bilgi vererek daha hassas olmalarını sağlıyoruz. Çocuk-öğretmen etkileşimi; Birebir ilgi ile daha hızlı geliyor.

K7: Çocuk-çocuk ilişkisi için; birbirleri ile iletişim kurup sosyalleşmelerine imkan sağlıyorum. Olumsuz bir durum/olay geliştiğinde anında müdahale edip, olumsuzunu öğretmeye çalışıyorum. Çocuk öğretmen ilişkisi için onlara iyi bir rehber olmaya çalışıyorum.

K8: Çocuk- öğretmen iletişimini güçlendirmek için güne sohbet ederek başlıyoruz. Gün içinde Türkçe dil etkinliği ile çocuk öğretmen iletişimini güçlendirmeye çalışıyoruz. Çocuk-çocuk iletişimi güçlendirmek için ise serbest oyun saatinde öğrenci etkileşimlerini arttırarak iletişimlerini güçlendirmeye çalışıyoruz. Drama çalışmalarını ile iletişimi güçlendiriyoruz.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında çocuk-öğretmen iletişimini güçlendirme için yapılanlar; kendilerini ifade edecekleri ortamlar sunma, hayal gücünü arttıracak faaliyetler, dikkat çekme çalışmaları, iletişime açık sınıf ortamı oluşturma olarak sıralanırken; Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında çocuk-çocuk iletişimini güçlendirme için yapılanlar; grup etkinlikleri, seviyeye uygun etkinlikler, oyun, drama, iletişime açık sınıf ortamı oluşturma, akran eğitimi olarak sıralanmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K9: Çocuk-çocuk etkileşimi için; Grup etkinliklerine, Öğretmen-çocuk etkileşimi için ;seviyelerine uygun programlarda uyarlamalar yapıyoruz.

K10: Çocuk-Öğretmen iletişimi için Öğrencilerin konuşmalarına, kendini ifade etmelerine fırsat veriyorum. Etkinlikleri fazla şekillendirmeden, öğrencilerin hayal gücüne bırakmayı, özgür çalışmalarının kıymetine inanıyorum.

K11: Çocuk-çocuk etkileşimi için küçük oyun gruplarında ve etkinliklerde bütünleyici etkinlikler planlıyorum. Çocuk-öğretmen için bire bir iletişim kurarak ve çeşitli materyallerimizle mimik jestle dikkatini çekerek.

K12: Çocuk-çocuk iletişimini güçlendirmek için sosyal ortam hazırlıyorum, dramaya çok önem veriyorum.

K13: Tersine kaynaştırma eğitiminde akran eğitimi çok önemli. Özel eğitim öğrencileri akranlarını gözlemleyerek olumlu davranışlar geliştirebiliyor.

K14: Birebir iletişim ve akran eğitiminin iletişimi güçlü tuttuğunu düşünüyorum.

K15: Fırsatlar ve yönlendirmeler yapıyorum. Çocuğa güven ortamı ve arkadaşlarına empati kazandırma.

K16: Çocuk-çocuk iletişimini desteklemek için onları serbest oyun saati gibi kendilerine kaldıkları alanlarda doğal öğrenme yöntemi ile destekliyorum. Öğretmen-

Çocuk iletişimde onlara güvelli ve sağlıklı bir şekilde kendilerini ifade edebilmeleri için teşvik ve destek de bulunuyor. Onları anladığımı hissettiriyorum.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde öncelikli olarak özel eğitim öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında çocuk-öğretmen iletişimini güçlendirmek adına seviyeye uygun programlar kullanma, göz kontağı, drama etkinlikleri, oyun, akran eğitimi, ilgi, rehberlik, sohbet gibi yöntemleri kullandıkları; okul öncesi öğretmenlerin ise kendilerini ifade edecekleri ortamlar sunma, hayal gücünü artıracak faaliyetler, dikkat çekme çalışmaları, iletişime açık sınıf ortamı oluşturma yöntemlerini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca özel eğitim öğretmenleri tersine kaynaştırma sınıflarında öğrenci-öğrenci iletişimini güçlendirmek adına grup etkinlikleri, yönlendirme, oyun, bireysel farklılıklara dikkat çekme, iletişime açık sınıf ortamı oluşturma, drama yöntemlerini kullandıkları; okul öncesi öğretmenlerin ise grup etkinlikleri, seviyeye uygun etkinlikler, oyun, drama, iletişime açık sınıf ortamı oluşturma, akran eğitimi gibi yöntemleri tercih ettikleri tespit edilmiştir. Burada yer alan görüşler doğrultusunda her iki öğretmen grubunun da benzer nitelikte iletişimi güçlendirme çabası içerisinde oldukları farklı yöntemler olsa bile genellikle benzer yöntemleri kullandıkları söylenebilir.

3. Tema: Tersine Kaynaştırma Sınıfında Bulunan Çocukların Farklı Öğrenme İhtiyaçlarının Giderilmesi

Tablo 6. Tersine Kaynaştırma Sınıfındaki Öğrencilere Yönelik Farklı Öğrenme İhtiyaçlarının Giderilmesine İlişkin Bulgular

	n	%
Seviyeye uygun öğretim programı ve materyal kullanımı	3	15
Performans gelişiminin takibi	1	5
Destek eğitim	5	25
Farklılıkları belirleme	4	20
Akran eğitimi	1	5
Model olma	2	10
Rehberlik	3	15
Drama	1	5
Toplam	20	100

Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında bulunan çocukların farklı öğrenme ihtiyaçlarını giderirken; seviyeye uygun öğretim programı ve materyal kullanımı, performans gelişiminin takibi, destek eğitim, farklılıkları belirleme olarak sıralanmaktadır. Özel eğitim öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Çocuğun engel durumuna göre uyarlamalar yapıyorum.

K2: Her çocuğun seviyesi farklı olduğundan grubun seviyesinde farklılık gösteren birey için gerek bireysel, gerek çocukları seviyesine uygun materyal ve dil kullanarak.

K3: Farklı Öğrenme ihtiyaçlarını bireysel destek odalarında destekleyerek karşılıyoruz.

K4: Her öğrenci için performansı ölçüsünde yeni amaçlar belirliyor, çocuk amaca ulaşana kadar çabalyoruz. Hem genel plan, hem çocuk için ayrı bir performans gelişimini takip ediyorum. Çocuklar için ayırdığım defterimden takip ediyorum.

K5: Öğrencilerin gelişim özelliklerine yönelik etkinlik planlayarak, planlanan etkinliklerde çocuğun bireysel farklılıkları veya engel durumları gözetilerek düzenlemeler yapıyoruz. Her iki öğrenci grubunu da iyi tanıyıp ihtiyaçlarını karşılamak için ön koşul olduğunu düşünüyorum.

K6: Öncelikle farklılıklardan kaynaklı öğrenme becerilerine en aza düşürerek, homojen bir sınıf olmak. Farklı ihtiyaçlardan kaynaklı sorunları çözmek için her çocuğun ayrı değerlendirilmesi bu ihtiyaçları karşılar.

K7: Öğrenme ihtiyaçlarını grup içinde karşılayabildikleri kadar karşılıyorlar. Grup içinde onlara destek oluyorum. Grup içinde öğrenmede desteğe ihtiyaç duydukları konuda bireysel eğitim ile destekliyorum.

K8: Öğrencilerin BEP'lerindeki amaçlarına göre öğrencilerle haftalık belirlenen gün ve saatlerde bireysel destek eğitim odasında öğrencinin gereksinimine göre düzenlenen materyal ve dokümanlarla öğrencilerle bire bir çalışarak farklı öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyoruz.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında bulunan çocukların farklı öğrenme ihtiyaçlarını giderirken; akran eğitimi, seviyeye uygun öğretim programı ve materyal kullanımı, drama, model olma, rehberlik, destek eğitim olarak sıralanmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K9: Çocuğun engel durumuna göre uyarlamalar yapıyoruz.

K10: Öğrencileri tanımakla başlıyor, ihtiyacı olan, desteğe gereksinim duyan çocuklar ile birebir ilgileniyorum. Çocuğun çocuktan öğrenmesine fırsat vererek gözlemliyorum.

K11: Grup içinde özel ilgilenip, destekleyerek. Akran eğitiminden faydalanarak, görsel materyalleri çeşitlendirerek. Eğitim ortamını farklılaştırıp, okulun farklı eğitim alanlarını kullanarak.

K12: Drama yaparım. Her çocuğun öğrenme ihtiyacına uygun planlama yaparım.

K13: Çocukların gelişim düzeyleri ve engel durumlarına göre öğrenme ortamı oluşturup gerekli durumlarda yardım ve rehberlik yaparak.

K14: Model olma, rehberlik yapma ve birebir eğitim.

K15: Bireysel eğitim, görerek öğrenme, rol model olma yoluyla.

K16: Özel gereksinimli öğrencilerimin engellerine ve ihtiyaçlarına göre fiziksel olarak kendime daha yakın bir yere konumlandırıyorum. Zihinsel olarak engel yaşayan öğrencilerimi de etkinliği onun anlayabileceği basitlik ve anlaşılabilirlik düzeyine indirgiyorum. İlgi düzeylerine ve ihtiyaçlarına göre de etkinlik sürelerini uzatıp kısaltabiliyorum.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde öncelikli olarak özel eğitim öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıfında bulunan çocukların farklı öğrenme ihtiyaçlarını gidermek için seviyeye uygun öğretim programı ve materyal kullanımı, destek odası, performans gelişiminin takibi, destek eğitim, farklılıkları belirleme gibi yöntemler tercih ederken okul öncesi öğretmenlerinin akran eğitimi, seviyeye uygun öğretim programı ve materyal kullanımı, drama, model olma, rehberlik, destek eğitim yöntemlerini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Burada yer alan bilgiler doğrultusunda her iki öğretmen grubu da öğrencilerin farklı öğrenme ihtiyaçlarını gidermek adına benzer çalışmalarda buldukları söyleyebilir.

4. Tema: Günlük Planlarda Esnekliğin Sağlanması

Tablo 7. Öğretmenlerin Günlük Planda Esnekliği Sağlamalarına İlişkin Bulgular

	n	%
İhtiyaca Göre Düzenleme	11	64,7
Çocukların İlgisine Göre	6	35,3
Toplam	17	100

Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında günlük planlarda esnekliği sağlarken; ihtiyaca göre düzenleme ve çocukların ilgisine göre hareket ettiklerini ifade etmişlerdir. Özel eğitim öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Çocuğun ihtiyacı doğrultusunda programda yer değişikliği, görevde azaltma veya çoğaltma, materyal veya ortam değişikliği vs.

K2: Fırsat eğitimine yer vererek, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik esnetirim.

K3: okulöncesi tersine kaynaştırma sınıfında çalışıyorum. Okulöncesi günlük planlarını sınıf içerisindeki özel gereksinimli çocuklara uyarlama yapıyorum.

K4: Çocukların gün içerisindeki dinamiğine dikkat ederek ilerliyorum. Sevdikleri ve yaparken hoşlandıkları etkinliklerin süresini uzatıyorum.

K5: Planlanan uyarlama kısımlarında çocuklara yönelik yapılan düzenlemeleri yazıyoruz. Yapılan çalışmalarda çocuklara yönelik düzenleme yapıyoruz (Örn; Dil etkinliklerinde görsellerle zenginleştirip, işitme engelli öğrencileri daha kolay görebilecekleri konumlara oturtarak.)

K6: Tamamı ile günlük plana bağlı kalmayarak, öğrencinin ihtiyacına bağlı olarak çeşitli etkinlik ve çalışmalarla sağlıyoruz.

K7: Normal gelişim gösteren çocuklar için hazırlanmış planda özel eğitim öğrencisi için gerekli uyarlamaları yapıyorum. Sınıfın özel eğitim öğretmeni olarak, özel eğitim öğrencilerini gözlemleyerek günlük plan dahilinde verilen eğitimde gerekli desteği sağlıyorum.

K8: Tersine kaynaştırma sınıfında plan müfredata göre uygulanıyor. Fakat eğitim yöntem ve materyalleri öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırıcı şekilde günlük planlar uygulanarak günlük plandaki kazanımlar esnetilmektedir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında günlük planlarda esnekliği sağlarken; ihtiyaca göre düzenleme ve çocukların ilgisine göre hareket ettiklerini ifade etmişlerdir. Okul Öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K9: Çocuğun ihtiyacı doğrultusunda programda yer değişikliği yapıyoruz. Dikkat ve hazırbulunuşluklarına uygun olarak plan yapıyoruz ve süreyi çocuğun durumuna göre azaltıp çoğaltıyoruz.

K10: Etkinlik öğrencilerin çok hoşuna gider ve çalışmaya devam etmek isterlerse uzatırım. Öğrencilerin ilgisini çekmeyen etkinlik ise devam ettirmem. Plan dışında spontane gelişen durumları özellikle değerlendirip plana dahil ediyorum.

K11: Grup dinamizmini ilk olarak kontrol ederek süreci belirleyip planlanan etkinlikleri seviyelerine göre uygulamak. Özel eğitim çocuklarına esneklik tanıyıp bire bir destek olarak.

K12: Tamamen esnek olup, tüm planları özel eğitim çocuğunun ve normal gelişim gösteren çocuğun faydalanacağı şekilde değiştiririm.

K13: Çocukların gelişim düzeyleri ve ihtiyaçlarına göre etkinlikleri belirleyip yapabildiklerinden yola çıkarak.

K15: Çocukların ihtiyaçlarına göre.

K16: Günlük eğitim akışımızın içerisinde yer alan, özel gereksinimli öğrencilerimiz için uyarılama kısmına ihtiyaç doğrultusunda etkinlikler ve düzenlemeler yapıyorum.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde öncelikli olarak özel eğitim öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerinin günlük planlarda esnekliği sağlayabilmek adına; ihtiyaca göre düzenleme ve çocukların ilgisine göre hareket ettikleri tespit edilmiştir.

5. Tema: Geri Bildirim Süreçlerinin Yönetimi

Tablo 8. Öğretmenlerin Geri Bildirim Süreçlerinde Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Bulgular

	n	%
Anlık bildirimde bulunma ve geri bildirimleri dikkate alma	4	20
Tekrar yapma	1	5
Gözlem yapma	4	20
Bireysel gelişimin takibi ve aile desteği	2	10
Toplantı	2	10
Etkinlik sonu değerlendirme	1	5
Akran değerlendirmesi	1	5
Gün sonu değerlendirme	1	5
Farklı öğretim yöntemlerini uygulama	1	5
Aile desteği	1	5
Ödül ve pekiştirme	2	10
Toplam	20	100

Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında geri bildirim süreçlerini yönetirken; anlık bildirimde bulunma ve geri bildirimleri dikkate alma, tekrar yapma, gözlem yapma, bireysel gelişimin takibi ve aile desteği, toplantı, etkinlik sonu değerlendirme, akran değerlendirmesi gibi yöntemleri kullandıklarını ifade etmişlerdir. Özel eğitim öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Anlık geri bildirimde anlık dönütler veriyorum. Süre içerisinde dönütler göz önünde tutularak planlara yansıtıyorum.

K2: genel tekrarlar yaparak, çocukları gözlemleyerek.

K3: Bep planları toplantıları yapılarak, özel gereksinimli öğrencilerin kazanımlarına yönelik geribildirim yapıyorum.

K4: Her bir öğrenci için aldığım notları zaman zaman aile ile paylaşıyorum. Bireysel olarak yapılan yüz yüze veya telefon görüşmeleri ile dönüt veriyorum. Öğrencilere de sembol ve sözel pekiştirme ve düzeltme ile dönüt veriyorum.

K5: Uzun vadede geri bildirimleri Bep toplantılarında aile ile görüşerek daha sağlıklı bir şekilde yürütüyoruz. Kısa vadede ise etkinlik sonlarındaki değerlendirmeler ile geri bildirim alıyoruz.

K6: Geri bildirim daha çok ailelerden alıyoruz ve uzun dönemli olarak öğrenciyi gözlem ve değerlendirme süreci ardından geri bildirim alıyoruz.

K7: Akranlarından gelen geribildirimlerinde, düzeltmeleri gereken bir şey varsa düzelterek, öğrenciyi uyarlayarak sunuyorum. Öğretmen olarak anında geri bildirim vererek davranış/becerinin öğrenilmesini sağlıyorum.

K8: Ailelerle yapılan veli toplantılarında öğrenciler hakkında konuşularak velilerden çocuklarının gelişimleri hakkında bilgi alarak yapılan çalışmalarla ilgili geri bildirim almış oluyoruz.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında geri bildirim süreçlerini yönetirken; anlık bildirimde bulunma ve geri bildirimleri dikkate alma, gün sonu değerlendirme, farklı öğretim yöntemlerini uygulama, aile desteği, ödül ve pekiştireç gibi yöntemleri kullandıklarını ifade etmişlerdir. Okul Öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K9: Anlık geri bildirimlerle, anlık dönütler veriyoruz süreç içerisinde dönütler göz önünde bulundurarak planlara yansıtılıyor.

K10: Etkinlik sırasında, etkinlik bitiminde etkinlik ile ilgili geri bildirim hemen veriyorum. Ayrıca öğrencilerin genel durumu ve kazanımları konusundaki geri bildirim zaman içinde gözlemliyoruz ve aileden alıyoruz.

K11: Çocuktan anlık geri bildirim alarak. Özel eğitim öğretmeni ile gözlemleri paylaşarak. Aile ile birlikte görüşmeler ve değerlendirmeler yaparak.

K12: Gün sonu ve ay sonu değerlendirmeleri, anekdot kayıtları ile ilerlemeleri kaydediyorum.

K13: Etkinlik sürecini tamamladıktan sonra soru-cevap gösterip yaptırma vb. uygulamalarla.

K14: Çocukları sözel ödüllendirme, jest mimik, sembol ödüllendirme, veli ödevlendirme yaparak.

K15: Gözlem ve aile iletişimi

K16: Etkinlik esnasında başarı ve olumlu davranış sonrası anlık geri bildirim veriyorum, bu bazen sözel taktir beğeni veya sembol olabiliyor, orta ölçekli ve uzun vadede geri bildirimleri ise başarı tabloları takdir mektupları gibi çocuğu onure edecek pekiştireçler kullanıyorum.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde öncelikli olarak özel eğitim öğretmenlerinin tersine kaynaştırma sınıflarında geri bildirim süreçlerini anlık bildirimde bulunma ve geri bildirimleri dikkate alma, tekrar yapma, gözlem yapma, bireysel gelişimin takibi ve aile desteği, toplantı, etkinlik sonu değerlendirme, akran değerlendirmesi gibi yöntemleri tercih ederken; okul öncesi öğretmenleri; anlık bildirimde bulunma ve geri bildirimleri dikkate alma, gün sonu değerlendirme, farklı öğretim yöntemlerini uygulama, aile desteği, ödül ve pekiştireç gibi yöntemleri kullandıkları tespit edilmiştir.

6. Tema: Tersine Kaynaştırma Eğitimi Alan Öğrencilerin Aileleri İle İletişim

Tablo 9. Öğretmenlerin Tersine Kaynaştırma Eğitiminde Ailelerle Tercih Ettikleri İletişim Tercihlerine İlişkin Bulgular

	n	%
Yüz yüze	8	27,5
Telefonda	10	34,5
Veli toplantıları	3	10,2
Ev ziyareti	2	6,8
AİLEM uygulaması	1	3,4
Bep görüşmeleri	4	13,6
MEB işaret dili uygulaması	1	3,4
Toplam	29	100

Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin velileri ile yüz yüze, telefonda, veli toplantıları, ev ziyareti ve AİLEM uygulaması aracılığıyla iletişim halinde olduklarını ifade etmişlerdir. Özel eğitim öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Yüz yüze WhatsApp veya mesaj, Telefon görüşmesi.

K2: Sürekli iletişim halindeyiz, Telefon, yüz yüze görüşmelerle sürekliliği olan bir iletişim halindeyiz.

K3: veli toplantıları, bep toplantıları, bireysel görüşmeler.

K4: Toplantılar, yüz yüze görüme, telefon görüşmesi

K5: Telefon ile gruplarında, bep toplantılarında. İşitme engelli velilerimizle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının geliştirdiği, Ailem uygulamasından faydalanarak.

K7: Telefon yoluyla iletişim kurup, okula davet ediyorum

K8: Telefonla ve yüz yüze görüşerek. Gerekirse ev ziyaretleri yaparak velilere ulaşıyoruz.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin velileri ile yüz yüze, telefonda, veli toplantıları, ev ziyareti, bep görüşmeleri ve MEB işaret dili uygulaması aracılığıyla iletişim halinde olduklarını ifade etmişlerdir. Okul Öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K9: Yüz yüze, WhatsApp veya mesaj, Telefon görüşmesi

K10: Genelde ulaşamıyoruz, nadir denecek kadar az eli ile iletişim (sağlıklı)kurulabiliyor. Veli WhatsApp grupları ile bilgilendirme yapabiliyoruz.

K11: Bep görüşmeleri yapıyoruz. Rehberlik servisinden destek almaların seminer ve eğitimlere katılmalarını sağlıyoruz. İşitme engelli velilerimiz için MEB işaret dili uygulamasından canlı bağlantı yaparak iletişim kuruyoruz.

K12: Düzenli görüşmeler yaparak, Telefon ve WhatsApp ile iletişim.

K13: Yüz yüze görüşme, telefonla arayarak ya da mesajla iletişim. Eğer veli işitme engelli ise işaret dili bilen birisinden yardım alarak, Bakanlığın bu alanda hizmetlerinden yararlanarak.

K14: Toplantılar ve bireysel görüşmeler yaparak.

K15: Telefon ve yüz yüze görüşme

K16: Yüz yüze, aile katılımı, ev ziyaretleri ve telefonda uygulamalarla(WhatsApp sms telefon görüşmesi gibi)

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde öncelikli olarak özel eğitim öğretmenleri tersine kaynaştırma sınıfında eğitim alan öğrencilerin aileleri ile iletişim kurarken yüz yüze, telefonda, veli toplantıları, ev ziyareti ve AİLEM uygulaması aracılığıyla iletişim halinde oldukları tespit edilirken okul öncesi öğretmenleri de benzer şekilde yöntemler kullandıkları bunlara ek olarak bep görüşmeleri ve MEB işaret dili uygulamalarından yararlandıkları tespit edilmiştir.

7. Tema: Tersine Kaynaştırma Yaklaşımını Benimseme Nedeni

Tablo 10. Öğretmenlerin Tersine Kaynaştırma Yaklaşımını Benimseme Nedenlerine İlişkin Bulgular

	n	%
Öğrencinin çok yönlü olarak gelişmesini sağlaması	9	50
Akranlar eğitimi	6	33,5
Bireysel farklılıkları ön planda tutması	1	5,5
Eğitimde fırsat eşitliği sağlaması	1	5,5
Kaynaştırma eğitiminin bazı durumlarda yetersiz kalması	1	5,5
Akran eğitiminin faydalı olması	2	11
Toplam	18	100

Özel Eğitim Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma yaklaşımını benimseme nedenleri; öğrencinin çok yönlü olarak gelişmesini sağlaması, akranlar eğitimi, bireysel farklılıkları ön planda tutması, eğitimde fırsat eşitliği sağlaması, kaynaştırma eğitiminin bazı durumlarda yetersiz kalmasından dolayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Özel eğitim öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Öğrenci gelişimini desteklemesi

K2: Çocukların sosyal etkileşim ve akran öğretiminin bazen yetişkin öğretiminden daha etkili olabileceği kanaatindeyim. Doğru tanılama, değerlendirme ve yerleştirme işlemi yapıldıktan sonra en güzel ve sağlıklı yöntem olduğunu düşünüyorum.

K3: Arkadaşları tarafından kabul görme, Akran eğitimi, Toplumsal hayata daha kolay adapte olma, Kendine güven, takdir edilme, sorumluluk gibi sosyal değerlerin gelişmesi.

K4: Tersine kaynaştırma uygulaması işitme, dil konuşma veya hafif zihinsel yetersizliği olan çocukların yaşlıları ile ayı ortamda daha hızlı bir gelişim göstermesini sağlıyor. Yetersizliği olan çocuklar için hedeflenen kaynaştırma hatta bütünleştirme çalışmalarına yüzde yüz hizmet eden, doğru bir yaklaşım. Ayrıca normal gelişim gösteren çocuklara da empati ve sosyal paylaşım anlamında kazanç sağlamaktadır.

K5: Tersine kaynaştırma hem özel gereksinimli öğrencilerimiz hem de normal gelişim gösteren çocuklarımız için çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Bireysel farklılıklara

saygı duyması ve kabullenmeyi çok erken öğreniyorlar. Tüm gelişim alanlarında birbirlerine destek olmayı öğreniyorlar. Normal gelişim gösteren çocuklar, engelli arkadaşlarına destek olurken sorumluluk almayı, başkası için düşünmeyi de öğreniyorlar. Aynı zamanda arkadaşlarına rol model oluyorlar. Hem akademik hem sosyal gelişimlerini destekliyorlar.

K6: Normal gelişim gösteren öğrencilerinde özel eğitimin etkinliklerinden ve çalışmalarından faydalanarak bazı gelişim alanlarında daha hızlı gelişim göstermektedir. Ayrıca özel eğitim öğrencileri, normal gelişim gösteren öğrencilerden olumlu davranışları örnek alındığı gözlemlenmiştir.

K7: Eğitimde fırsat eşitliğinin tanınması ve uygulanması. Öğretmene kolaylıkla her iki gruba da hakim olma şansı tanınması. Her iki grubun (özel eğitim ve normal gelişim gösteren öğrenci) daha küçük yaşlarda toplumsal hayata adapte olmasına katkı sağlamasına, şahitlik etmek için.

K8: Kaynaştırma eğitiminde okul öncesi sınıfları daha kalabalık olduğundan özel eğitime gereksinimi olan öğrencinin farklı öğrenme ihtiyaçları yeteri kadar karşılanmadığından eğitimden yeteri kadar fayda görememektedir. Tersine kaynaştırma yaklaşımıyla öğrenci hem özel eğitime gereksinimi olmayan arkadaşlarından akran eğitiminden yararlanmakta hem de bireysel destek eğitimi ile farklı öğrenme ihtiyaçları karşılanabilmektedir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin tersine kaynaştırma yaklaşımını benimseme nedenleri; öğrencinin çok yönlü olarak gelişmesini sağlaması, akranlar eğitiminin etkili olması gibi nedenlerden dolayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Okul Öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K9: Kaynaştırma öğrencilerinin olumlu gelişimi, sosyal uyumu, model çocukların olması, toplumdaki davranışlarının uyarlaması. Normal gelişim gösteren çocukların engelleri tanınması ve gelişimlerine katkısı.

K10: Özel gereksinimli öğrencilerin, normal gelişim gösteren öğrencilerden doğru model olmaları adına sağlıklı bir yaklaşım olduğunu düşünüyorum.

K11: Özel eğitim öğrencilerimizin akran eğitiminde daha çok faydalandıklarını ve daha hızlı ilerlemeler gözlemliyoruz. Özel eğitim ve okulöncesi öğretmenin bir arada eğitim vermesi oldukça aktif verimliliği artırdığını düşünüyorum. Rehberlik servisi ile kolektif çalışma neticesinde özel eğitim öğrencilerinin bu uygulama ile birlikte daha aktif olduklarını gözlemliyorum.

K12: Hem normal hem de özel eğitim öğrencilerine faydalı olduğunu düşündüğüm için.

K13: Bu okula devam eden özel eğitim öğrencilerinin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin birbirlerine akran eğitimi konusunda destek sağlamaları. Normal gelişim gösteren öğrencilerin farkındalık kazanmaları. Özel eğitim öğrencilerin sosyalleşmesini sağlaması.

K14: Hayatımızın her alanında özel gereksinimli insanlar var ve bizde birer engelli adayı olabiliriz, onlarla birlikte yaşamayı öğrettiği için.

K15: Akran iletişiminin güçlü olduğunu düşünmem. Geri dönüt alınan öğrencinin gelişimini izlemek.

K16: Her şeyden önce bu uygulamada sosyal kabul farklılıkları kabul empati gibi oldukça kıymetli değerler bulunmakta. Akran eğitimi engel türlerini tanıma çocuklar

kendi içlerinde bile engel gruplarını fark ederek ona göre yardım ve paylaşım geliştiriyor. Normal gelişim gösteren çocuklar içinde çok olanaklı bir eğitim ortamı içermekte birçok eğitim fırsatın içinde barındırması sebebi ile bu uygulamayı benimseyip uygulayan bir öğretmen olmaktan çok memnunum.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde öncelikli olarak özel eğitim öğretmenlerinin tersine kaynaştırma yaklaşımını benimseme nedenlerine bakıldığında öğrenci gelişimini desteklemesi, öğrencinin çok yönlü olarak gelişmesini sağlaması, akranlar eğitimi, bireysel farklılıkları ön planda tutması, eğitimde fırsat eşitliği sağlaması, kaynaştırma eğitiminin bazı durumlarda yetersiz kalmasından dolayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmenleri ise öğrenci gelişimini desteklemesi, öğrencinin çok yönlü olarak gelişmesini sağlaması, akranlar eğitiminin etkili olması gibi nedenlerden dolayı tercih ettikleri tespit edilmiştir.

8. Tema: Tersine Kaynaştırma Eğitime Yönelik Görüş Ve Öneriler

Özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitime yönelik görüş ve önerileri aşağıdaki gibidir;

- Tersine kaynaştırma eğitiminin yaygınlaştırılması,
- Öğrenci sayısının eğitime uygun düzenlenmesi,
- Öğrencilere yönelik sosyal ortamların artırılması,
- Farklı etkinliklerle desteklenmesi,
- Tersine kaynaştırma anaokulu sayısının artırılması,

Öğretmenlerinin konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

K1: Yaygınlaştırılması, Geliştirilmesi, Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf sayısı ile orantılı olması, Normal gelişim gösteren ve kaynaştırma çocuklarının sayısının azalması, Daha fazla sosyal ortam, Beden eğitimi, müzik drama gibi etkinliklerle desteklenmeli ve bu alanda uzman desteği alınmalı.

K2: Bir önceki soruda da belirttiğim gibi doğru tanılama, değerlendirme ve yerleştirme ile topluma kazandırdığımız çocuk sayısı katlanmaktadır. Gerek normal gelişim gösteren gerek özel gereksinimli çocuklar için etkin bir öğretim yöntemidir.

K3: Tersine kaynaştırma uygulayan anaokullarının artması. Bu konuda ivedilikle çalışma başlatılması lazımdır. Engelli öğrencilerin sosyal ortama, topluma daha çabuk adapte olması için tersine kaynaştırma okullarının artması için çaba gösterilmelidir.

K4: Ülkemizde işitme engelli çocukların eğitim alacağı kurum sayısı gün geçtikçe azalmaktadır.0-6 yaş gibi dil edinimi için kritik dönemi içine alan okul öncesi eğitim kurumlarının önemi artmaktadır. Tersine kaynaştırma uygulamalarının artmasının işitme problemi olan çocukların akademik çalışmaya başlamadan dil edinmesinde faydalı olacağını düşünmekteyim. MEB birçok ilçeye özel eğitim okulu kazandırırken, tersine kaynaştırma yaklaşımını teşvik edecek politikalar ve yönetmelikler eksik kalmaktadır. Bu çalışmanın bu eksikliği ön plana çıkarmasını temenni ederim.

K5: Yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyorum. Tersine kaynaştırmayı desteklemek için yönetmelik değişiklikler yapılmalı daha açık bir şekilde yer verilmesi gerekmektedir.

K7: Tersine kaynaştırma eğitiminin ülke genelinde yaygınlaşarak; öğretmen/öğrenci (normal gelişim gösteren ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci) gelişimine katkı bulunulabilir.

K8: Tersine kaynaştırma yaklaşımının özel gereksinimi olan öğrencilere çok daha faydalı bir eğitim sistemi olduğunu ve tersine kaynaştırma yaklaşımıyla çalışılan okulların yaygınlaştırılmasının gerekli olduğunu düşünüyorum.

K9: Yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, sayının azaltılması (engelli-normal çocuk oranının azaltılması).Planlarda daha çok sosyalleşmeye yer verilmesi. Daha fazla sosyal ortam. Beden eğitimi, müzik, drama, resim gibi alanlarda desteklenmeli ve uzman desteği sağlanmalı.

K10: Bence çok doğru bir uygulama. Öğrencilerin karşılıklı kazanımlarının çok olduğunu görüyorum. Devam etmeli.

K11: Tersine kaynaştırma okulları özel eğitim öğrencilerinin toplumdandan soyutlanmadan kabul görmeleri için oldukça uygun ortam sağlıyor. Aldıkları eğitimden en üst seviyede faydalanmalarını sağlıyor. Okul, aile, öğretmen ve rehberlik servisi işbirliği daha verimli bir eğitim ortamı sunuyor.

K12: Daha da yaygınlaştırılmalı.

K13: Bu uygulamanın idarenin inisiyatifine bırakılmaksızın uygulanmasını ve yaygınlaştırılmasının gerektiğini düşünüyorum

K14: Okula başlama süreçlerinde öğrencilerin bir aylık gözlemin ardından performansına yönelik yer değişikliği yapılabilirdi.

K16: Tersine kaynaştırma eğitim uygulamasının tüm Türkiye de yaygınlaştırılmasını günümüz eğitim reformlarında bütünleştirme eğitim uygulamasının bu denli gündem de olmasına rağmen tersine kaynaştırmanın gölgede kalmış olmasına üzülüyorum. Bu görüşmenin yaygınlaşmasına vesile olmasını diliyorum.

Yukarıda yer alan öğretmen görüşleri incelendiğinde genel olarak hem özel eğitim öğretmenleri hem de okul öncesi öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimi veren kurumlarının yaygınlaştırılması gerektiği konusunda ortak bir görüşe sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu görüş ve öneriler doğrultusunda tersine kaynaştırma eğitimi veren kurumların yaygınlaştırılması özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal alanda gelişimlerinin desteklenmesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tersine kaynaştırma eğitimi alma durumları incelendiğinde çoğunlukla özel eğitim öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin bu alanda üniversite eğitiminden sonra herhangi bir eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler tersine kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirmek adına benzer yöntemler izledikleri ve bu alanda edindikleri deneyimler ve materyal kullanımı ile süreci destekledikleri söylenebilir. Ayrıca öğretmenler farklı yayınları takip ederek ya da işbirliği içerisinde hareket ederek kendilerini bu konuda geliştirmeye çalışmaktadır. Nayır ve Karaman Kepenekçi (2013) yaptıkları çalışmada eğitim için gerekli materyal kullanımı ile kaynaştırma eğitiminin desteklenebileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca Can ve arkadaşları (2012) çalışmalarında öğretmenlerin özel eğitim alanında kendilerini geliştirecek faaliyetlere yönelmeleri gerektiğini önermiştir.

Öğretmenlerin tersine kaynaştırma konusundaki becerilerini geliştirmek için birkaç etkili yol bulunmaktadır. İlk olarak, öğretmenler, öğrencilerin farklı öğrenme stilleri, ihtiyaçları ve yetenekleri konusunda derinlemesine bir anlayış geliştirmelidir. Bu, öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanıma ve onlara özgü öğrenme stratejileri geliştirme konusunda yardımcı olabilir. İkinci olarak, öğretmenler, özel eğitim ve kaynaştırma konularında sürekli olarak profesyonel gelişim fırsatlarına katılmalıdır. Bu, güncel bilgi ve stratejilerle donanmış olmalarını sağlar. Son olarak, öğretmenler, öğrencilerle ve ebeveynlerle düzenli iletişim kurarak, her öğrencinin ihtiyaçlarını anlamak ve onlara daha etkili bir şekilde destek olmak için birlikte çalışma fırsatları yaratmalıdır. Bu yollar, öğretmenlerin tersine kaynaştırma süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olabilir. Sarı ve Bozgeyikli (2003) çalışmalarında öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde başarılı olabilmeleri için öncelikli olarak farklı kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket etmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Babaoğlu ve Yılmaz (2010) ise öğretmenlerin kendilerini geliştirecek hizmet içi eğitimlerle süreçlerini desteklemeleri gerektiğini tespit etmiştir.

Tersine kaynaştırma sınıflarında iletişim süreçleri hem öğretmen hem de öğrenciler açısından oldukça önemli bir konuma sahiptir. Öğretmenler öğrencilerle ve öğrenciler kendi aralarında kurdukları iletişimin boyutu verilen eğitimin kalitesinin artırılmasına doğrudan etki etmektedir. Bu nedenle öğretmenler; ilk olarak öğrencilerle sık ve etkili iletişim kurarak bireysel ihtiyaçları anlama konusunda çaba sarf etmelidir. Bu, öğrencilerin öğrenme zorluklarını ve güçlüklerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. İkinci olarak, öğretmenler, sınıf içinde açık iletişim ortamları oluşturmalarıdır. Öğrencilere fikirlerini paylaşma ve sorular sorma konusunda cesaret vermek, sınıf içinde etkileşimi artırabilir. Ayrıca, öğretmenler, tersine kaynaştırma süreçlerini etkili bir şekilde yönetmek için diğer öğretmenlerle işbirliği yapmalı ve bilgi paylaşımını teşvik etmelidir. Tüm bu stratejiler, öğretmenlerin tersine kaynaştırma sınıflarında etkili iletişim kurmalarını ve öğrencilerin en iyi şekilde desteklenmelerini sağlamalarını destekleyebilir. Aslan Bağcı ve Efitli (2019) çalışmalarında özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin başarılı olabilmeleri için farklı iletişim becerilerine sahip olmaları gerektiğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Çetindağ (2011) öğretmenlerin özel eğitim okullarında daha etkin ve verimli olabilmeleri için iletişim becerilerinin güçlü olması gerektiğini ifade etmiştir.

Tersine kaynaştırma sınıflarında bulunan öğrencilerin sahip oldukları bireysel farklılıklardan kaynaklı sınıf ortamında ortaya çıkan farklı gereksinimlerin giderilmesinde öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretmenler bu farklılıkları giderebilmek adına çeşitli yöntemler tercih etmektedir. Özel eğitim öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri seviyeye uygun öğretim programı ve materyal kullanımı, destek odası, performans gelişiminin takibi, destek eğitim, farklılıkları belirleme gibi yöntemler tercih edebilmektedir. Bunların yanı sıra Öncelikle, öğretmenler, öğrencilerin bireysel öğrenme stillerini ve güçlü/ zayıf yönlerini anlamak adına çeşitli ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmalıdır. Bu, öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun öğretim stratejileri belirlemelerine yardımcı olacaktır. Ayrıca, öğretmenler sınıf içinde farklılaştırılmış öğrenme materyalleri ve aktiviteleri sunarak öğrencilere çeşitli öğrenme deneyimleri sağlayabilirler. Örneğin, görsel, işitsel, dokunsal ya da kinestetik öğrenme tarzlarına hitap eden çeşitli materyaller ve etkinliklerle öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmelerini destekleyebilirler. Öğretmenler, öğrenciler arasında işbirliği ve dayanışma kültürünü teşvik ederek sosyal becerileri geliştirmelerine yardımcı olabilirler. Grup çalışmaları ve ortak projeler, öğrencilerin birbirleriyle etkileşimde bulunmalarını ve karşılıklı anlayışlarını artırmalarını sağlar. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını karşılamak adına öğretmenler, öğrenciye özel eğitim planları oluşturabilir ve bu planları uygularken düzenli olarak ilerlemeleri değerlendirerek ayarlamalarda bulunabilirler. Ebeveynlerle işbirliği yaparak, öğrencilerin evde ve okulda desteklenmesini sağlamak da

önemlidir. Sonuç olarak, kaynaştırma sınıflarında, öğrencilerin bireysel farklılıklarını karşılamak ve öğrenme ihtiyaçlarını gidermek için öğretmenlerin esnek, duyarlı ve işbirlikçi bir yaklaşım benimsemeleri kritik önem taşır. Bu sayede her öğrenci, potansiyelini en üst düzeye çıkaracak bir öğrenme deneyimi yaşayabilir.

Tersine kaynaştırma sınıflarında görev yapan özel eğitim öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri sınıf içerisinde özel eğitim gereksinimi bulunan öğrencilere yönelik günlük planlarında bazı düzenlemelere gitmesi ve esnekliği yakalaması gerekmektedir. Öğretmenler bunu sağlayabilmek adına günlük planları öğrenci ihtiyaçlarına ve ilgilerine göre düzenlediklerini belirtmiştir. Bunların yanı sıra;

1. Bireysel Öğrenme Planları (BÖP): Her özel eğitim öğrencisi için, öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyen bireysel öğrenme planları oluşturulabilir. Bu planlar, öğrencinin özel ihtiyaçlarına ve öğrenme hedeflerine odaklanarak ders içeriği ve değerlendirmelerde esneklik sağlar.
2. Çeşitlendirilmiş Öğretim Stratejileri: Öğretmenler, sınıf içinde farklı öğrenme tarzlarına hitap eden çeşitli öğretim stratejilerini kullanabilir. Örneğin, görsel, işitsel, dokunsal ya da kinestetik öğrenme tarzlarına uygun materyaller ve aktivitelerle dersleri zenginleştirebilirler.
3. İşbirlikçi Öğrenme: Öğrenciler arasında işbirliği teşvik eden grup çalışmaları ve projeler, özel eğitim öğrencilerinin sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu aynı zamanda sınıftaki genel öğrenci kitlesinin de özel eğitim öğrencileriyle etkileşim kurmasını sağlar.
4. Ek Destek Sağlama: Özel eğitim öğrencilerine bireysel destek sağlamak için öğretmenler, yardımcı öğretmenler, rehberlik öğretmenleri veya özel eğitim uzmanlarından destek alabilirler. Bu destek, öğrencinin ihtiyaçlarına daha etkili bir şekilde yanıt vermek için planlamalara entegre edilebilir.
5. Ders Zamanlaması ve Hızı: Özel eğitim öğrencileri için ders süreleri ve hızları esnek olabilir. Öğrencinin ihtiyaçlarına göre, belirli konulara daha fazla süre ayrılabilir veya öğrenme hızlarına uyum sağlamak için tempo ayarlamaları yapılabilir.
6. İletişim ve Geri Bildirim: Öğretmenler, öğrenci, ebeveyn ve diğer destek ekipleriyle düzenli iletişim kurmalı ve geri bildirim alışverişi yapmalıdır. Bu sayede öğrencinin güncel ihtiyaçlarına ve ilerlemesine daha iyi yanıt verilebilir.

İster kaynaştırma ister tersine kaynaştırma süreçlerinde geri bildirim oldukça önemli bir konuma sahiptir. Öğretmenlerin bu konuda izlemesi gereken yollar öğrencilerin başarısı ve eksikliklerinin giderilmesi açısından oldukça önemlidir. Özel eğitim öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri geri bildirim süreçlerinde farklı yöntem ve teknikleri kullanarak eğitim süreçlerini desteklemeye çalışmaktadır. Tersine kaynaştırma sınıflarında etkili bir geri bildirim süreci, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına odaklanan ve öğrenme süreçlerini destekleyen bir yaklaşımı içermelidir. İlk olarak, öğretmenler, öğrencilere düzenli ve yapıcı geri bildirim sağlamalıdır. Bu geri bildirim, öğrencilerin başarılarına vurgu yaparken aynı zamanda gelişim alanlarını belirlemeli ve iyileştirmeler için öneriler sunmalıdır. Geri bildirim süreci, öğrencilere sadece notlarla değil, aynı zamanda bireysel öğrenme hedefleri, özel eğitim planları veya bireysel öğrenme planları gibi belgelerle de ilgili olmalıdır. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak adapte edilen değerlendirme kriterleri, öğretmenlere daha anlamlı ve kişiselleştirilmiş geri bildirim sağlama imkânı tanır. Ayrıca, geri bildirim süreci, öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini ve öğrenme süreçlerine aktif bir şekilde katılmalarını teşvik etmelidir. Öğrencilere, kendi hedeflerini belirleme, güçlü yönlerini tanıma

ve gelişim alanlarını anlama konularında fırsatlar sunularak öğrenme sürecine daha fazla katılım sağlanabilir. Geri bildirim aynı zamanda sürekli ve anlık olmalıdır. Öğrenciler, işledikleri konulara dair geri bildirim almak için sık sık fırsatlar bulmalı ve bu geri bildirimler, öğrenme sürecini yönlendirmelerine yardımcı olacak şekilde zamanında sağlanmalıdır. Anlık geri bildirim, öğrencilerin öğrenme stratejilerini düzeltmelerine, hataları anlamalarına ve bu hatalardan öğrenmelerine olanak tanır. Sonuç olarak, kaynaştırma sınıflarında geri bildirim süreçleri, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını dikkate almalı, öğrenci katılımını teşvik etmeli, sürekli olmalı ve öğrenme süreçlerini desteklemek adına yapıcı bir yaklaşım benimsemelidir. Bu sayede öğrenciler, kendi potansiyellerini en üst düzeye çıkarma yolunda daha etkili bir şekilde yönlendirilebilirler.

Özel eğitim ve okul öncesi öğretmenleri tersine kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin aileleri sürekli olarak iletişim halinde olması ve gelişimleri hakkında geri bildirimde bulunması oldukça önemlidir. Bunun içinde öğretmen-veli iletişimi güçlü ve dinamik olmalıdır.

Tersine kaynaştırma sınıflarında, öğrenciye sahip ebeveynlerle ve öğretmenler arasındaki iletişim, karşılıklı anlayış, açıklık ve işbirliğine dayalı olmalıdır. İyi bir iletişim süreci, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilmek ve başarılı bir kaynaştırma deneyimi sağlamak açısından kritiktir. Öncelikle, düzenli ve açık iletişim kanalları oluşturulmalıdır. Ebeveynler ve öğretmenler, düzenli toplantılar, e-posta iletişimi, telefon görüşmeleri veya diğer iletişim araçlarını kullanarak düzenli olarak bilgi alışverişinde bulunmalıdır. Bu, öğrencinin güncel durumu, öğrenme ilerlemesi ve olası zorluklar hakkında bilgi paylaşımını sağlar. İletişimde şeffaflık ve açıklık ön planda olmalıdır. Öğretmenler, öğrencinin öğrenme güçlükleri, ilerlemesi ve sınıftaki etkileşimleri konusunda ebeveynleri güncel tutmalıdır. Ebeveynler de çocuklarının evdeki davranışları, öğrenme süreçleri ve özel ihtiyaçları hakkında öğretmenleriyle açık bir şekilde iletişim kurmalıdır. Ebeveynlerin öğrencinin kaynaştırma sürecine etkin bir şekilde katılımını sağlamak için, öğretmenler ebeveynleri sınıf faaliyetlerine, etkinliklere veya toplantılara davet etmeli ve ebeveynlerin geri bildirimlerine değer vermelidir. Bu, hem ebeveynlerin katılımını artırır hem de öğrencinin tüm yaşam alanlarındaki destek ve rehberlik konusunda daha bütünlük sağlar. Her iki taraf da olumlu geri bildirimlere odaklanmalı ve birlikte çözüm odaklı düşünciyi teşvik etmelidir. Ebeveynlerin çocuklarının öğrenme sürecindeki başarılarını ve gelişmelerini takdir etmek, olası zorluklar konusunda işbirliği yapmak, başarıları kutlamak ve ortak hedeflere odaklanmak, güçlü bir ebeveyn-öğretmen işbirliği için temel unsurları oluşturacaktır. Sonuç olarak, kaynaştırma sınıflarında ebeveynler ve öğretmenler arasındaki iletişim, karşılıklı saygı, anlayış ve açık bir diyalog üzerine inşa edilmelidir. Bu, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarını karşılamak ve başarılı bir öğrenme ortamı sağlamak adına kritik bir öneme sahiptir.

Tersine kaynaştırma yaklaşımının benimsenmesinde her öğretmen farklı bir amaç doğrultusunda hareket edebilmektedir. Öğretmenler genel olarak; öğrencinin çok yönlü olarak gelişmesini sağlaması, akranlar eğitimi, bireysel farklılıkları ön planda tutması, eğitimde fırsat eşitliği sağlaması, kaynaştırma eğitiminin bazı durumlarda yetersiz kalmasından dolayı bu yaklaşımı benimsediklerini ifade etmişlerdir. Tersine kaynaştırma eğitimi, genellikle geleneksel sınıf ortamlarından farklı olarak, genelde gelişmiş öğrenme becerilerine sahip öğrencilerin, diğer öğrencilere destek olmak amacıyla özel eğitim sınıflarına katılmasını içeren bir yaklaşımı ifade eder. Bu modelin benimsenmesinin temelinde birkaç temel ilke bulunabilir:

- Farklılığa Saygı: Tersine kaynaştırma eğitimi, öğrencilerin farklı öğrenme ihtiyaçlarına saygı gösterir ve çeşitli yetenek seviyelerine sahip öğrencilerin aynı sınıf ortamında bir arada öğrenmelerini teşvik eder.

- Karşılıklı Yardımlaşma ve İşbirliği: Tersine kaynaştırma eğitimi, öğrenciler arasında karşılıklı yardımlaşma ve işbirliğini vurgular. Gelişmiş öğrenciler, özel eğitim öğrencilerine destek olurken, özel eğitim öğrencileri de genel sınıf ortamında daha fazla sosyal etkileşime ve destekleme imkânı bulurlar.
- Sosyal Becerilerin Gelişimi: Tersine kaynaştırma eğitimi, öğrenciler arasında etkileşimi artırarak sosyal becerilerin gelişimine katkıda bulunmayı hedefler. Gelişmiş öğrenciler, empati kurma ve farklı bakış açılarına saygı gösterme gibi sosyal becerileri geliştirirken, özel eğitim öğrencileri de bu etkileşimlerden fayda sağlar.
- Bireyselleştirilmiş Öğrenme Deneyimi: Tersine kaynaştırma eğitimi, öğrencilere bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunmayı amaçlar. Gelişmiş öğrencilerin özel eğitim öğrencilerine destek sağlaması ve öğrenciler arasında farklılaştırılmış öğrenme stratejilerinin kullanılması, her öğrencinin ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilecek bir öğrenme ortamı oluşturabilir.

Bu temel prensipler, tersine kaynaştırma eğitiminin benimsenmesini yönlendiren faktörler arasında yer alır. Bu model, öğrencilerin birbirleriyle etkileşimini artırarak, her bir öğrencinin güçlü yönlerini kullanmasını ve zayıf yönlerini güçlendirmesini destekleyerek bütünlük ve eşitlik odaklı bir öğrenme ortamı sunma amacını taşır.

Özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin tersine kaynaştırma eğitimine yönelik görüş ve önerileri aşağıdaki gibidir;

- Tersine kaynaştırma eğitiminin yaygınlaştırılması,
- Öğrenci sayısının eğitime uygun düzenlenmesi,
- Öğrencilere yönelik sosyal ortamların artırılması,
- Farklı etkinliklerle desteklenmesi,
- Tersine kaynaştırma anaokulu sayısının artırılması olarak sıralanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Arı, H. (2015). *Bir okul öncesi özel eğitim kurumunda tersine kaynaştırma uygulamasının ve ilkokula hazırlığa etkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.
- Aslan Bağcı, Ö., & Efitli, E. (2019). Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 14 (3), 335-349.
- Babaoğlan, E., & Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlikleri. *Kastamonu Education Journal*, 18 (2), 345-354.
- Broderick, A., MehtaParekh, H., & Reid, D. (2005). Differentiating instruction for disabled students in inclusive classrooms. *Theory Into Practice*, 44 (3), 194-202.
- Can, E., Işık Can, C., & Nikolayidis, U. (2012). *ehber öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi*". 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi. İstanbul, Türkiye, 40, 12-14 Eylül.
- Cook, L. & Friend, M. (2010). The state of the art of collaboration on behalf of Student with disabilities. *Journal of Educational and Psychological*, 20, 1-8.

- Çetindağ, (2011). Okul öncesi eğitimde iletişim. G. Uyanık Balat ve H. Bilgin (Eds.), Okul Öncesi Eğitimde Sınıf Yönetimi, Ankara: Eğiten Kitap, 203-220.
- Eripek, S. (1996). Zihinsel engelli çocuklar. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. Akt. Cavkaytar, A. (1999). Zihin engellilere özbakım ve ev içi becerilerinin öğretiminde bir aile eğitimi programının etkililiği. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Guralnick M. J. (2001). A framework for change in early childhood inclusion. In *Early Childhood Inclusion: Focus on Change*, (ed M. J. Guralnick), pp. 3–35. Brookes, Baltimore, MD
- Nayır, F., & Karaman Kepenekci, Y. (2013). Kaynaştırma öğrencilerinin haklarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 69-89
- Sarı, H., & Bozgeyikli, H. (2003). Öğretmen adaylarının özel eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi: karşılaştırmalı bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 183-203.
- Sucuoğlu, B. (2006). *Etkili kaynaştırma uygulamaları*. Ankara: Ekinoks yayınları
- Uysal, A. (1995). *Öğretmen ve okul yöneticilerinin zihin engelli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.